

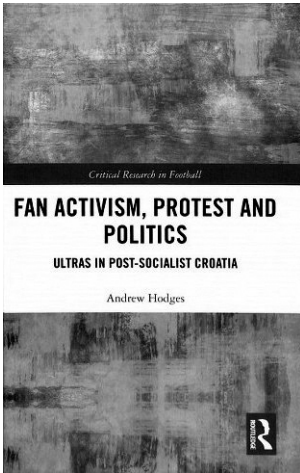
др Милан Радовановић
Београд

Друштвена историја у фокусу XXXI

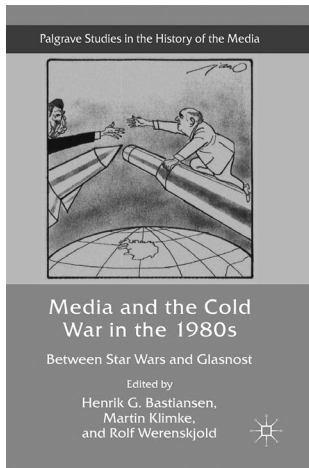
Karsten, Arne, *Der Untergang der Welt von gestern. Wien und die k. u. k. Monarchie 1911-1919*, Verlag C.H. Beck, München 2019, 320 S.

Окончање Првог светског рата значило је и нестанак четири велика царства. Аустроугарска, монархија коју су деценијама уназад раздирали унутрашњи конфликти и која је била изложена огромним спољнополитичким притисцима, коначно се распала на низ националних држава. Многобројни истраживачи бавили су се импликацијама растакања царске и краљевске монархије из перспективе народа који су њеним сломом остварили сан о националној еманципацији. Питање тога шта је нестанак Аустроугарске значило за „малог човека“ који се затекао на страни поражених остало је, међутим, скоро потпуно занемарено. Арне Карстен, историчар и историчар уметности, који предаје на Универзитету у Вуперталу (Bergische Universität Wuppertal), у овој се публикацији бави значајем историјске прекретнице распада монархије из перспективе појединца, независно од надређеног и свакако доминантног контекста високе политике. Разматрајући примере савременика, аутор пружа сасвим јединствен увид у епоху која је означила крај грађанске Европе. Личне историје дипломата, војника, политичара и уметника, Карстен употпуњава анализом судбина „обичних људи“, настојећи да на покренуто питање пружи што комплекснији и што комплетнији одговор.

Hodges, Andrew, *Fan Activism, Protest and Politics. Ultras in post-socialist Croatia*, Routledge, Taylor & Francis Group, London – New York 2019, 170 p.

Ендрју Хоџинс је социјални антрополог, запослен на Лајбниц Институту за истраживање Источне и Југоисточне Европе (Leibnitz Institut für Ost- und Südosteuropaforschung) у Регенсбургу. Преваходно се бави левим и прогресивним фракцијама навијача у Загребу и Хрватској, у постсоцијалистичком периоду. Феномену организованих навијачких група приступа са становишта социологије и антропологије. Овом публикацијом аутор покушава да утврди у којој се мери навијачке групе могу сматрати политичким актерима или учесницима у друштвеним покретима; у ком смислу навијачки сукоби припадају ширем контексту друштвено-политичких трансформација и са којим се методолошким недоумицама друштвене науке суочавају при изучавању феномена везаних за организовано навијање. Поред увода и закључка, монографију сачињава укупно осам поглавља. Пошто је постојање и делатност навијачних група сместио у контекст распада социјалистичке Југославије, аутор се бави методолошким основама истраживања, свакодневним активностима навијача, њиховом интеракцијом са полицијом и политичким идејама које их покрећу. На примеру навијача у Хрватској, разматра феномене родних односа, насиља, сексуалности и политичке коректности. Последње поглавље посвећено је идеји „аутентичности“ навијачких убеђења и транснационалном умрежавању њихових организованих група.

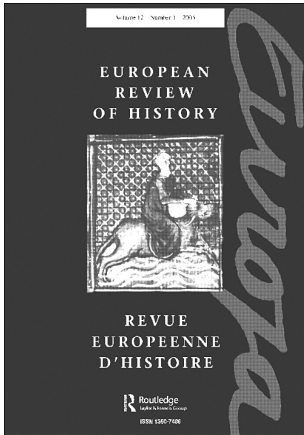
Bastiansen, Henrik G. (Ed.); Klimke, Martin (Ed.); Werenskjold, Rolf (Ed.), *Media and the Cold War in the 1980s. Between Star Wars and Glasnost*, Palgrave Macmillan, Cham 2019, 346 p.

Хладни рат, између осталог, представља и репрезентативан пример глобалног медијског феномена. Два сукобљена блока водила су свакодневну борбу на два паралелна медијска фронта. Домаћу јавност требало је идеолошки „заситити“, док је истовремено другу страну ваљало по сваку цену дискредитовати у намери да постигне исти циљ. Овај зборник радова посвећен је улози коју су телевизија, радио и штампа одиграли у покушајима да се ови циљеви остваре током последње деценије хладноратовног сукоба. Четрнаест радова сакупљених у овој публикацији на најразличитије начине приступа надређеној теми. У контексту америчке спољне политике анализирају се часописи, кинематографија и телевизијске серије. Кроз теме фотожурнализма, музике и уметности дефинисане су основне карактеристике интеракције две сукобљене стране последњој деценији сукоба. Три рата посвећена су присуству специфичних хладноратовских тема из посматраног периода у норвешком новинарству и кинематографији. Аутори објављених прилога бавили су се и појачаним присуством историјских садржаја у медијима током завршне фазе Хладног рата, начином приказивања политичких лидера на фотографијама у совјетским часописима и политичком контекстуализацијом карактеристичних сцена које је камера забележила. Зборник радова приредили су Хенрик Бастијансен и Ролф Веренскјорд, професори Факултета за медије и журналистику, Универзитетског колеџа Волда (Volda University College) и Мартин Климке, професор историје на Њујоршком универзитету у Абу Дабију (New York University Abu Dhabi).

Fahlenbrach, Kathrin, *Medien, Geschichte und Wahrnehmung – Eine Einführung in die Mediengeschichte*, Springer Fachmedien, Wiesbaden 2019, 305 S.

Катрин Фаленбрах директорка је Института за медије и комуникације, Универзитета у Хамбургу (Institut für Medien und Kommunikation, Universität Hamburg). Превасходно се бави темама интерпретације и естетике фотографија, филма, телевизије и компјутерских игара, као и историјом медија у целини. У овој монографији себи је поставила једно основно питање – како је развој медија дефинисан начином на који човек перципира свет око себе? Ауторка обликовање медијских садржаја настоји да осветли разматрајући их у оквирима историјске вертикале, почевши од првих текстова публикованих у штампи, преко телефона, радија, филма, па све до најразличитијих облика медијске комуникације у дигиталном свету. Фаленбах се првенствено при томе фокусира на технике, конвенције и начине обликовања медија. Еволуцију и усавршавање медија посматра у контексту настојања да се оствари што потпунија интеракција са чулима појединца. Оријентисана на приказивање међузависности разумевања, естетике и техника обликовања медијских садржаја, монографија представља својеврсни увод у област научног истраживања медија. Са друге стране, отвара низ истраживачких тема, кроз инсистирање на новим перспективама. Поред увода, публикацију чини укупно четири поглавља, посвећена говорним (медијима говорења и слушања), штампаним (медијима писања и читања), визуелним (медијима показивања и гледања) и аудио-визуелним садржајима.

European Review of History: Revue européenne d'histoire, Volume 26 (2019), Issue 1. Voluntary Organisations in Yugoslavia (1918-1941)/Le fait associatif en Yougoslavie (1918-1941)

Прва свеска часописа *European Review of History: Revue européenne d'histoire* за 2019. годину специјално је издање посвећено делатности волонтерских организација у Краљевини Југославији. Интересовање истраживача за организације која су формално функционисале независно од државних институција нагло је порасло после пада Берлинског зида. У случају Југославије и земаља Источне Европе истраживања су, међутим, умногоме остала ограничена на период Хладног рата. Прилози објављени у овом издању часописа за циљ имају продубљивање релативно скромних постојећих знања о активностима волонтерских организација у Краљевини Југославији. Аутори прилога фокусирали су се на два надређена питања – интеракцију оваквих друштава са државним институцијама и улогу коју су родни односи одиграли у њиховом формирању и функционисању. Мимо увода, специјално издање часописа *European Review of History: Revue européenne d'histoire* садржи осам текстова. Прилози се тичу улоге коју су у изградњи националног и политичког јединства југословенског друштва одиграла удружења добровољних ватрогасаца; аутоеманципацијског деловања Гајрета; положаја и делатности соколског покрета; улоге коју је Савез жидовских омладинских удружења одиграо у стварању јединствене јеврејске заједнице у Југославији; конфликта између организација војвођанских Немаца у предвечерје Другог светског рата; делатности Јадранске страже и народних кухиња у Краљевини Југославији. Уредници специјалног издања часописа *European Review of History: Revue européenne d'histoire* су Стефано Петрунгаро (Stefano Petrungaro), истраживач при Одељењу за компаративне студије лингвистике и културе, Универзитета у Венецији (Dipartimento di

Studi Linguistici e Culturali Comparati, Università Ca' Foscari Venezia) и Фабио Гиоми (Fabio Giomi), заменик директора Центра за турске, отоманске, балканске и централноазијске студије (Centre d'Études Turques, Ottomanes, Balkaniques et Centrasiatiques) у Паризу.